

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Havfruen og Dane-Dronningen. (En Kæmpevise)

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Havfruen og Dane-Dronningen. (En Kæmpevise)", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1816_297_8-intro-shoot-idm59.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Kontekst

Udgivelsen "Havfruen og Dane-Dronningen" består af en gendigtet folkevise, en længere note og et efterfølgende digt. Den indgik i første bind af tidsskriftet *Danne-Virke*, som Grundtvig selv udgav. Muligvis er han blevet inspireret til denne folkeviseudgivelse af fembindsværket *Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen*, som Werner Abrahamson, Rasmus Nyerup og Knud Lyne Rahbek havde udgivet et par år forinden (1812-1814). Forud for dette udsendte de to prøveudgaver, der skulle fungere som "en slags *Subscriptionsplan*" (Nyerup 1809, s. 3) for deres kommende værk. Den første prøveudgave var *Axel Thordsen og Skjøn Valborg* (1809). Udgivelsen rummede en fortale, en note og visens 175 strofer med forklarende noter. Grundtvig reagerede på denne udgivelse med et kort indlæg i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* nr. 49, den 28. marts 1809: "Om den ny Udgave af Kæmpeviserne" (se evt. indledningen). Efter en lidt ironisk indledning udfoldede han i dette indlæg sit syn på, hvordan en ny folkeviseudgivelse burde udformes:

Ville altsaa Udgiverne, styrede af digterisk Sands, vælge de favreste af Sangene hos *Vedel, Syv, Sandvig* og *Nyrup* samt af de hidtil utrykte, da skyldte vi dem Tak, naar de kun ei ville *rette* og ei *vrage* noget Ord eller Vers; men derimod forsyne Viserne med historiske Oplysninger og forskællige Læsemaader hvor saadanne haves (Grundtvig 1809, sp. 792).

Hans forestilling var, at folkeviserne burde bevares i deres oprindelige form og ikke rettes eller forkortes for læserens skyld. I sine egne folkeviseudgivelser kom Grundtvig imidlertid ikke til at efterkomme dette krav. Det gjorde hans søn Svend Grundtvig derimod, da han omkring 40 år senere indledte udgivelsen af tolvbindsværket *Danmarks gamle Folkeviser* (1853-1976).

Viseforlægget

Folkevisen, der tjente som forlæg for Grundtvigs "Havfruen og Dane-Dronningen", findes som nr. 42 i *Danmarks gamle Folkeviser* under titelen "Havfruens Spaadom". Visen udkom første gang i Anders Sørensen Vedels *Hundredvisebog* (1591) som nr. 24 i 2. del. Den blev genoptrykt i Peder Syvs *Tohundredvisebog* (1695) og igen i Abrahamson, Nyerup & Rahbeks *Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen*, bind 2 (1812). Hos Vedel var visens overskrift "Droning Dagmar spaaes aff en Hafffrue, at hun skal dø vdi Barnfødsel" (Vedel 1591, blad Riij recto). Der henvistes ganske vist til den historiske dronning Dagmar, men Vedel understregede, at læseren skulle være forbeholden i forhold til "DEt som ellers almindeligen siges, at [...] alle Viser ere sande" (blad Riij recto). Han fremhævede, at "vore Danske Poeter haffne [sic] saa vel brugt deris Frihed, som enten de Latinske eller Grekiske Poeter", og han afsluttede med en formaning: "Dict er Dict. Oc er icke mere at tage [udlede] der aff end vel til maade [med måde]" (blad Riij recto). I *Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen* spillede visens mulige historiske rødder i Valdemartiden en mere fremtrædende rolle. Viserne i andet bind blev således betegnet som "Historiske Viser" (Abrahamson, Nyerup & Rahbek 1812, s. [1]), og "Dronning Dagmar spaaes af en Havfrue" blev kategoriseret under overskriften "Det 13de Aarhundrede" i afsnittet om "Kong Valdemar den 2den" (s. [III]).

Folkevisen skildrer, hvordan en dansk konge tager en havfrue til fange, fordi hun har sænket syv af hans skibe. Hans dronning ønsker at blive spået af havfrue, som frygter yderligere straf, men indvilliger. Hun forudsiger, at dronningen vil få tre sønner, som vil få glørværdige skæbner, men at dronningen vil dø i barselsseng ved den tredje fødsel. Dronningen beder nu kongen sætte havfruen fri som belønning for spådommen. Dronningen og hendes tjenestepiger følger havfruen ned til havet. Dronningen græder over sin skæbne, men havfruen skildrer den belønning, som venter dronningen i himlen: "Græd ikke, Dronning, o græd ikke saa! / [...] Viid aabne dig Himmerigs Dørre mon staae" (Grundtvig 1816, s. 213, strofe 20).

Folkevisens metriske form er bestemt af, at den oprindelig er overleveret i en mundtlig kultur uden stram metrik. Dette betyder, at tryktoppene (de trykstærke stavelser) spiller den væsentligste rolle. Antallet af tryksvage stavelser omkring disse kan frit varieres. "Havfruens Spaadom" er en tolinjet vise med mellemkvæd og omkvæd. Mellemkvædet lyder "den Hafffru dantzer paa Tilie" (DgF, bind 2, s. 90), mens omkvædet består i fine variationer af vendingen "for hun icke fremmet hans Vilie" (DgF, bind 2, s. 90). Verslinjerne rummer fire trykstærke stavelser, mens mellemkvæd og omkvæd rummer tre. Versionerne af visen fra 1695 og 1812 stemmer overens med Vedels version, når man ser bort fra enkelte ortografiske ændringer.

Grundtvigs bearbejdelse af visen

Grundtvigs udgave af visen, "Havfruen og Dane-Dronningen", udkom i tredje hæfte af tidsskriftet *Danne-Virke 1* den 19. september 1816. Udgivelsen består af to dele: den gendigtede folkevise og et efterfølgende digt. Folkevisegendigtningen er én ud af ganske få i Grundtvigs tidlige forfatterskab. Først i forbindelse med folkevisestriden cirka 30 år senere udkom *Danske Kæmpeviser til Skole-Brug* (1847), i hvilken Grundtvig på opfordring af skoleleder Carl Mariboe havde gendigtet 72 folkeviser. Læs mere om Grundtvigs tidlige folkevisebearbejdelser i indledningen til *Danske Kæmpeviser til Skole-Brug* her.

Metriske ændringer

Grundtvig angiver i en fodnote til "Havfruen og Dane-Dronningen", at visen forekom ham "saa inderlig, vemodsfuld deilig, at den vel fortjende, at faae de Smaaknuder i Versefaldet [versrytmen] som støde øret, udjævnede ved en ærbødig Vennehaand" (Grundtvig 1816, s. 213). Et eksempel på denne udjævning findes allerede i første strofe, som i Vedels version lyder: "DAn Koning hand lader en Haffrue gribe, den Hafffru dantzter paa Tilie: Oc den lader hand i Tornet knibe, for hun icke fremmet hans Vilie" (Vedel 1591, blad Riij verso). Grundtvigs version lyder derimod: "Dan Konning griber en Havfru fiin, / Den Havfru dandser paa Tilje, / Og den sætter han i Taarnet ind, / For hun ikke fremmed hans Villje" (s. 209). Det karakteristiske ved Grundtvigs version er, at første og tredje vers har rimet mandlig udgang, mens mellemkvæd og omkvæd har rimet kvindelig udgang. Rytmen er langt mere regelmæssig hos Grundtvig end i de tidligere versioner. Tryksvage stavelser hober sig ikke op mellem de trykstærke, som de gør i originalversionen. Det gælder fx originalversionens vers: "Huad ville i Dronning hui sende i mig Ord" (Vedel 1591, blad Riij verso, strofe 3), der hos Grundtvig er blevet erstattet med "Hvad vilst du mig, Dronning! du sendte mig Ord" (s. 209, strofe 3).

Stilistiske ændringer

Desuden er der tale om forskellige stilistiske ændringer i visen. Visse steder har Grundtvig gjort teksten mere tilgængelig for læseren ved at modernisere enkelte ord. Vedels udtryk "Dronningen heder paa Suenne tho" (Vedel 1591, blad Riij verso, strofe 2) er fx hos Grundtvig blevet til "Dronningen kalder paa Svende smaa" (s. 209, strofe 2). Andre steder har Grundtvig holdt fast i en mere arkaiserende stil. Den ældre pluralis-tiltaleform, fx i førnævnte eksempel "Huad ville i Dronning" (Vedel 1591, blad Riij verso, strofe 3), har Grundtvig ændret til den ligeledes arkaiserende form "Hvad vilst du mig, Dronning!" (s. 209, strofe 3). Visse steder har Grundtvig endog selv arkaiseret sproget, muligvis for at understrege folkevisestilen. Strofe syv hos Vedel lyder fx "Veed ieg din Skæben, ieg siger dig den, [...] Du lader mig vist paa llden brend" (Vedel 1591, blad Riij verso, strofe 7), mens Grundtvigs lidt mere komplekse formulering af samme strofe lyder "Veed jeg din Skæbne, jeg veder [opfylder] din Bøn, / [...] Og Baalet jeg venter at fange [få] til Løn" (s. 210, strofe 7). Det kan dog også være hensyn til metrum og rim, der har været afgørende for Grundtvig i det sidste eksempel.

Grundtvigs historiesyn og efterklngen som genre

Det efterfølgende digt kan knyttes an til en genre, som Grundtvig selv udviklede: efterklangsgenren. Grundtvig kalder det ganske vist ikke selv et efterklngsdigt. Som Anders Holm angiver i *Historie og efterklang* (s. 35), har det imidlertid samme karakter som de digte, Grundtvig i andet bind af *Danne-Virke* betitler som efterklange (Grundtvig 1817, s. 6, s. 88, s. 375). Efterklngsdigtet tog udgangspunkt i et særligt historiesyn hos Grundtvig. Det væsentlige for ham var, at en kristen historieskriver måtte efterspore enhver hændelses relation til kristendommen. Udgangspunktet var den tyske filosof Christian Wolffs kontradiktionsprincip: en logisk dom kan ikke både være sand og falsk. Holm gengiver det synspunkt, som Grundtvig udviklede på denne baggrund: "Man kan ikke samtidig hævde, at kristendommen er sandheden og lade være med at tolke historien i lyset af åbenbaringen uden at modsige sig selv" (Holm 2001, s. 18). På baggrund af denne kristne historietolkning var Grundtvig ofte i strid med sin samtid og blev regelmæssigt involveret i polemikker.

Den typologiske læsning af historien

Udgangspunktet for Grundtvigs historieopfattelse var "den typologiske eller figurale fortolkningsform" (Holm 2001, s. 23), som har spillet en væsentlig rolle i kirkehistorien. Den typologiske fortolkningsform forekommer allerede i selve Bibelen, fx hos apostelen Paulus i Første Korintherbrev: "Fordi døden kom ved et menneske, er også de dødes opstandelse kommet ved et menneske" (1 Kor 15, 21). Her fungerer Adam som for-billede (typos) for Jesus, - han præfigurerer Jesus. Den typologiske fortolkningsform fokuserer overordnet på sådanne paralleller inden for kristendommen. Personer og begivenheder i Det Gamle Testamente peger frem på lignende, men væsentligere personer og begivenheder Det Nye Testamente. Det kan sammenlignes med profetier, der opfyldes (jf. Holm 2001, s. 24). Som den tyske litteraturhistoriker Erich Auerbach fremhæver, begynder den tidlige kristendoms kirkefædre, som Tertullian og Augustin, også selv at tolke typologisk. Ideen er, at hvis én begivenhed kan pege på en anden, så kan den måske også pege på en tredje og fremtidig. Jesu opstandelse, som er præfigureret i Det Gamle Testamente og opfyldt i Det Nye Testamente, kan således også pege på noget fremtidigt. Den typologiske fortolkningsmåde kan dermed også fungere som grundlag for historiefortolkning i bredere forstand. Et af de væsentligste elementer af Bibelens virkningshistorie var ifølge Auerbach netop, at den typologiske fortolkningsmåde blev bragt i spil i forhold til senere historiske perioder end de bibelske. På Grundtvigs tid var denne tilgang til historien imidlertid forladt af de fleste.

Grundtvig selv holdt dog fast i denne historieforståelse. I digtet "Et Blad af Jyllands Rimkrønike" fra *Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816* (1815) skildrede Grundtvig Danmarkshistorien således: "Det er heel underligt et Sprog / Hun har, den Dane-Sage" (1815, s. 102). Dette betød, som Holm understreger, at der fandtes en "mening eller logik i den historiske udvikling", som var "lig et under" (2001, s. 22). Hele den danske historie talte simpelthen "et guddomsstyret sprog" (s. 22). Med troen i hjertet kunne mennesket ved hjælp af et gudgivet spejl - "Dane-Sage[ns] *Speil*" (Grundtvig 1815, s. 107) - få indblik i historiens sammenhænge (jf. Holm 2001, s. 26). Mennesket kunne da se "Nyaar sig med Heden-Old / I Lignelse forene" (Grundtvig 1815, s. 107), dvs. se det fortidige som lignelser om både det nutidige og det fremtidige. I overensstemmelse med dette synspunkt foretog Grundtvig i "Et Blad af Jyllands Rimkrønike" en række "analogiseringer af historiske begivenheder og personer" (Holm 2001, s. 22) for at vise, hvordan historien hele tiden gentog eller spejlede sig selv. Et udmærket eksempel på denne typologiske tolkning var fx hans udlægning af forklarelsen på bjerget (Matt 17, 1-13), hvor Johannes og Peter fungerede som præfigurationer for Danmark og Norge (Grundtvig 1815, s. 177 f.).

Efterklangsdigtet

Den kristne typologiske tilgang til historien afspejlede sig i Grundtvigs efterklangsdigte. Efterklangsdigtet var en genre, der med Holms ord udgjorde "en spejling og et ekko af fortiden" (Holm 2001, s. 29). Først tryktes en inspirationstekst, dvs. en tekst fra den ældre danske litteratur, som Grundtvig i et vist omfang kunne have redigeret. Herefter fulgte efterklangsdigtet, som fx kunne rumme en genfortælling af inspirationsteksten, en skildring af en række følelser, som inspirationsteksten kunne vække hos sin læser, eller en tolkning af inspirationsteksten som profeti (jf. Holm 2001, s. 31). Forestillingen var under alle omstændigheder, "at en fortidig tekst og dens begivenhed spejlede sig og havde betydning i nutiden og fremtiden" (Holm 2001, s. 31).

Med henblik på fremtiden var efterklangene tæt forbundet med det forklaringstema, som blandt andet er skildret af Poul Behrendt i *Viljens former* (1972). Forklarelsen på bjerget (Matt 17, 1-13) var det skriftsted, som gik igen som reference gennem alle Grundtvigs efterklangsdigte (jf. Behrendt 1972, s. 163). Det centrale var helt grundlæggende (et håb om), at den danske historie udviklede sig frem mod en kristen 'forklaring'.

Grundtvigs udlægning af visen

I en note til visen før efterklangen understreger Grundtvig, at der ikke kan være tale om en skildring af den historiske dronning Dagmar, sådan som det (med de nævnte forbehold) angives i tidligere udgaver af visen. Grundtvig skriver:

I Overskriften staaer, at det var Dronning Dagmar Havfruen spaaede, men derom tier Visen, og da hin Voldemar Seiers Dronning Margrethe, som for sin Vænhed og Livsalighed blev kaldet *Dagmar*, [...] ikke fødte fornævnde Sønner, er Visen ei heller gjort til hendes særdeles lhukommelse (s. 213).

Valdemar Sejrs dronning Dagmar, hvis bøhmiske døbenavn var Markéta (Margrethe), fik således kun en

enkelt søn, Valdemar den Unge (1209 - 1231), inden hun døde i 1212. Det var Valdemar Sejrs senere dronning Berengaria (Bengierd), som fødte 3 sønner: Erik, Abel og Christoffer. Grundtvig mener, at visen er skrevet af "en Danne-Rimer, som stirrede paa Markens Danne-Kvinde med Kiærligheds Øie, [og] udsang hvad der tonede i Hiertet" (s. 213 f.). Ifølge Flemming Lundgreen-Nielsen fungerer dronningen i visen dermed som "et symbol, en dannerimers frie og kærlige opfattelse af markens dannekvinde i almindelighed" (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 697).

Grundtvigs hensigt med efterklangen er for det første at indbyde til, at læseren lader sig føre med af den anelse eller stemning (Holm 2001, s. 35), som i sin tid inspirerede den omtalte 'Danne-Rimer' til at skrive visen. Der etableres her et fællesskab mellem visedigteren og en række af hans mulige læsere:

Rørde sig noget, o Svend, i dit Bryst
Ahned dig sælsomt det Høie,
Sænked i Vemod du, Møe, dig med Lyst,
Perled dig Taaren i Øie,
Skimted du, Gubbe, bag Gaader og Flor
Glimt af det Lys som er Sandhedens Straale;
Følde du, Kvinde, ved Havfruens Ord:
Død man i Fromhed for Sønnen kan taale (s. 214, strofe 1)

Efter disse mere eller mindre tankevækkende spørgsmål opfordres læserne til at udlægge visens betydning sammen med Grundtvig: "Venlige Taler saa ville vi holde, / Grunde og giætte som bedst vi forstaae!" (s. 214, strofe 1). Herefter følger Grundtvigs egen symbolske tolkning af visen. I linjen "Dagmar er Danas livsalige Navn" (s. 215, strofe 3) udlægger Grundtvig dronningeskikkelsen som Dana, personifikationen af Danmark. Havet indgår også som en væsentlig del af symbolikken:

Tiden mon være, hvad Havet betyder,
Bølgende trindt sig om Midgard den snoer,
Op af dens Bølger sig Havfruen skyder,
Saga saa kalder man hende i Nord (s. 215, strofe 4).

Ifølge Grundtvig symboliserer havet altså tiden, mens havfruen er Saga, den personificerede historie. Havet og havfruen inddrages ifølge Holm for at pege på "historiens bølgebevægelser" (Holm 2001, s. 37), altså den førnævnte forestilling om, at historien gentager og spejler sig selv i et guddomsstyret sprog (jf. Holm 2001, s. 22). Kongen, der tøjler havfruen ("Vel maae hun lære i Konningens Lænke", s. 216, strofe 4), kan således opfattes som allegori for Gud "som tidens, historiens og fædrelandets herre" (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 697). Hele den danske historie, der ifølge Holm er sammenfattet i mellemkvædet "Den Havfru danser paa Tilje", er altså underlagt Gud.

Havfruens spådom skal ifølge Grundtvig forstås som en spådom eller profeti om Danmark. Dronningens tre sønner fungerer således i Grundtvigs udlægning som symboler for tre epoker i Danmarks historie (jf. Holm 2001, s. 39). I sætningen "Spaaed om Frederiks herlige Søn" (s. 216, strofe 7) samt i den dertilhørende fodnote udlægger Grundtvig således en del af havfruens spådom som en skildring af Christian 4., søn af Frederik 2. I fodnoten henvises i den forbindelse til Peder Hansen Resens *Kong Frederichs den Andens Krønike* (1680) og Grundtvigs egen *Roskilde-Saga til Oplysning af Roskilde-Riim* (1814). Holger Begtrup uddyber i sin note til digtet i *Udvalgte Skrifter 3*, at Grundtvig tolker de tre sønner som knyttet til tre bestemte tidsrum: "det første til Valdemarernes Tid, det andet efter Reformationen, det tredje i Fremtiden, naar Kristendom og historisk Oplysning udstraaler som den sidste Lysning fra Danmark" (Grundtvig 1905, s. 343). Holm mener ikke, at Grundtvig fortolker de to første sønner så specifikt, men er enig med Begtrup i, at den sidste strofes skildring af den tredje søn rummer forventningen om "et fremtidigt herlighedsrige, hvor de døde skal opstå og historien forklares" (Holm 2001, s. 39). At Grundtvig på denne måde udlægger en folkevises som en "eskatologisk profeti" (Holm 2001, s. 39) er helt i overensstemmelse med efterklangenes generelle tematik. På baggrund af sådanne håb eller profetier om en kristen forklaring ønsker Grundtvig med tidsskriftet *Danne-Virke* at give et "bidrag til bygning af et åndeligt Dannevirke: et dansk åndsliv" (Rønning 1909, s. 133).

Anvendt litteratur

- Abrahamson, Werner Hans Frederik, Rasmus Nyerup & Knud Lyne Rahbek udg. (1812-1814) *Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen; efter A. S. Vedels og P. Syvs trykte Udgaver og efter haandskrevne Samlinger udgivne paa ny*. København
- Behrendt, Poul (1974) *Viljens former. Augustin - Goethe - Grundtvig*. København
- DgF, se Grundtvig, Svend (1853-1976)

- Grundtvig, N.F.S. (1809) "Om den ny Udgave af Kæmpeviserne" i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 49, 28. marts, sp. 792. København
- Grundtvig, N.F.S. (1814) *Roskilde-Saga til Oplysning af Roskilde-Riim*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1815) "Et Blad af Jyllands Rimkrønike", i *Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816*, s. 94-187. København
- Grundtvig, N.F.S. (1816-1819) *Danne-Virke et Tids-Skrift*, bind 1-4. København
- Grundtvig, N.F.S. (1840) "Havfruen og Dan-Dronningen" i *Viser og Sange for Danske Samfund*, hæfte 1, s. 57-60. København
- Grundtvig, N.F.S. (1847) *Danske Kæmpeviser til Skole-Brug udvalgte og tillæmpede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1905) *Udvalgte Skrifter*, bind 3, udg. Holger Begtrup. København
- Grundtvig, Svend m.fl. udg. (1853-1976) *Danmarks gamle Folkeviser*, bind 1-12. København
- Holm, Anders (2001) *Historie og efterklang. En studie i N.F.S. Grundtvigs tidsskrift Danne-Virke*. Odense
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) *Det handlende ord. N.F.S. Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819*, bind 1-2. København
- Nyerup, Rasmus udg. (1809) *Axel Thordsen og Skjøn Valborg, en norsk Ballade, med Anmærkninger af R. Nyerup; som Prøve paa den ny Skikkelse, hvori Abrahamson, Rahbek, og Nyerup agte at udgive den saa kaldte Kjempeviserbog*. København
- Rahbek, Knud Lyne udg. (1810) *Aage og Else en gammel Ballade, udgivet af Professor og Ridder af Dannebrog K. L. Rahbek; som Prøve No. 2 paa den ny Skikkelse, hvori Abrahamson, Nyerup, og Rahbek agte at udgive den saa kaldte Kjempeviserbog*. København
- Resen, Peder Hansen (1680) *Kong Frederichs den Andens Krønike, som var Dannemarckis, Norgis, Vendis oc Gottis Konge [...] oc regierede lofligen i 29 Aar fra Aar 1559 til Aar 1588*. København
- Rønning, Frederik (1909) *Et bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede 1-4*, bind 2:2. København
- Syv, Peder (1695) *Et Hundrede Udvalde Danske Viser, Om Allehaande merkelige Krigs-Bedrivt og anden selsom Eventyr, Som sig her udi Riget Ved Gamle Kemper, Navnkundige Konger, og ellers fornemme Personer begivet haver, af Arilds Tid til denne nærværende Dag. Forøgede med det Andet Hundrede Viser Om Danske Konger, Kæmper og Andre, Samt hosføiede Antegnelser, Til Lyst og Lærdom*. København
- Vedel, Anders Sørensen (1591) *It Hundrede vduaalde Danske Viser, Om allehaande Merckelige Krigs Bedriff, oc anden seldsom Euentyr, som sig her vdi Riget, ved Gamle Kemper, Naffnkundige Konger oc ellers forneme Personer begiffuet haffuer, aff arilds tid indtil denne neruærendis Dag*. Ribe